

**UNIVERSITATEA „ALEXANDRU IOAN CUZA” DIN
IAȘI
FACULTATEA DE LITERE
ȘCOALA DOCTORALĂ DE STUDII FILOLOGICE**

**Influența limbii române asupra lexicului limbii
ucrainene**

Conducător științific:

Prof. univ. dr. Eugen Munteanu

Doctorandă:

Burduja V. Natalia

Iași
2020

Anunț

La data de **25 septembrie 2020**, ora **12.00**, în sala **Seminarul „Gh. Ivănescu” drd. BURDUJA V. Natalia** susține, în ședința publică, teza de doctorat cu titlul **„Influența limbii române asupra lexicului limbii ucrainene”**, în vederea obținerii titlului științific de doctor în domeniul Filologie.

Comisia de doctorat are următoarea componență:

Președinte:

[Prof. univ. dr. Dorina Lăcrămioara PETRESCU](#), Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Conducător științific:

[Prof. univ.dr. Eugen MUNTEANU](#), Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Referenți:

[Conf. univ. dr. Ana Maria MINUȚ](#), Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași;

[Conf. univ. dr. Ioan HERBIL](#), Universitatea „Babes Bolyai” din Cluj-Napoca;

[CS I dr. Luminița Dana BOTOȘINEANU](#), Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide” din Iași

Cuprins:

Argument	5
Introducere	6
Abrevieri de cuvinte și semne grafice	8
Capitolul 1 - Câteva observații asupra relațiilor culturale și lingvistice româno-ucrainene	11
1.1. Originea poporului ucrainean și a limbii ucrainene. Stadiul actual al cercetării	13
1.2. Situația limbii ucrainene actuale	15
1.3. Specificul culturii ucrainene	15
1.4. Bilingvismul ca rezultat al contactelor lingvistice	16
1.5. Interferențe istorice și legături politice.....	20
1.6. Vechimea relațiilor dintre cele două limbi	23
1.7. Cauzele lingvistice ale împrumuturilor	24
Capitolul 2 - Contactele româno-ucrainene. Stadiul cercetării	32
2.1. Contribuțiile principale a elementelor românești din ucraineană.....	32
2.2. Formarea cuvintelor în zonele de contact lingvistic ...	33
2.3. Trăsăturile fonetice a împrumuturilor.....	33
2.4. Căile de pătrundere a împrumuturilor românești în lexicul ucrainean	37

2.5. Rolul limbii române și însușirea ei de către ucraineni.....	40
2.6. Clasificarea tematică a împrumuturilor	40
2.7. Clasificarea morfologică a împrumuturilor	43
2.8. Studiu de caz pe anumite cuvinte	44
2.9. Analiza întregului inventar lexical	46
Capitolul 3 - Studiu de caz. Împrumuturi lexicale din limba română la nivel cult și la nivel popular	142
3.1. Împrumuturile lexicale românești în limba ucraineană. Răspândirea și asimilarea lor	143
3.2. Dublete lexicale pentru desemnarea aceleiași realități	144
3.3. Interacțiunea dintre limba vorbită și cea literară	144
3.4. Împrumuturile din vorbirea curentă	145
3.5. Observații privind utilizarea lexicului	151
3.6. Împrumuturi controversate. Cuvinte de alte origini explicate greșit	152
3.7. Cuvinte de origine românească împrumutate prin filiera altor limbi	154
3.8. Termeni și sintagme românești care apar în operele lui Vasyl Stefanyk	155
3.9. Termeni și sintagme românești care apar în operele lui Mykhailo Kotsiubynsky	159

3.10. Termeni și sintagme românești care apar în operele Olgăi Kobylanska	164
Concluzii	167
Bibliografie	170
Anexe:	
Anexa 1 Lista alfabetică a împrumuturilor	185
Anexa 2 Lista informatorilor	311
Anexa 3 Date istorico-geografice despre fiecare localitate	325
Anexa 4 Poze cu localitățile anchetate	336

Argument

Interesul pentru această temă își are punctul de plecare în experiența contactului personal și direct cu realitățile din Ucraina. Cunoscând foarte bine limba ucraineană și având posibilitatea de a ancheta pe teritoriul a câtorva regiuni din Ucraina, am realizat un bogat material documentar. Astfel, am acumulat răspunsuri adăugând și informații suplimentare. Principala sarcină fiind identificarea elementelor românești în vocabularul informatorilor. Elaborând un astfel de subiect, am știut că ne angajăm la o muncă îndelungată, dar necesară pentru adunarea unui material lingvistic. Problemele abordate în teză ne-au determinat să ne adresăm unei populații de bilingvi, ba chiar trilingvi, atât din mediul rural, cât și din cel urban. Bazat pe prelucrarea unui bogat material, adunat de pe teritoriul Ucrainei, din localitățile Migove, Șipotele pe Siret, Tureatca, Rahău, Teceu, Kutu, Cosău, Biloberizka, Zalischyky, Goroșova, Moghilău, Iampili, Bârzula, Balta, cercetarea noastră își propune să prezinte contactul lingvistic româno-ucrainean, îndeosebi cel lexical. Lista alfabetică a împrumuturilor ne oferă un material foarte valoros pentru un astfel de studiu. Până la ora actuală am reușit să înregistrăm 1523 de cuvinte. Cu siguranță cei mai vechi sunt termenii păstorești, care, ne trimit la o perioadă îndepărtată. În afară de păstorit trebuie amintită și contribuția adusă de către

meseriașii și negustorii români care au ajuns pe teritoriul Ucrainei de azi, lăsând urme semnificative în lexicul limbii ucrainene.

Datorită poziției sale geografice și condițiilor istorice, limba ucraineană a venit în contact cu limba română. Se știe foarte bine că în urma contactului dintre două limbi influențele se manifestă cu deosebire în lexic. În cazul de față, lexicul ucrainean a fost cel mai supus influenței limbii române, acest fapt se justifică, în urma parcurgerii unui bogat material adunat prin cercetări pe teren. Intenția noastră în această lucrare este să punem în evidență interferența lexicală și să acordăm atenție cuvenită relațiilor româno-ucrainene, întrucât au o importanță covârșitoare atât pentru România, cât și pentru Ucraina. Studiile elaborate în urma anchetelor efectuate au pornit de la rezultatele deja existente în domeniul lexicografiei. După efectuarea unei documentări minuțioasă, am parcurs un volum impresionant de cărți, dicționare scrise atât în limba română, cât și în limba ucraineană. Informațiile, sistematizate din capitolele ce urmează, dovedesc vitalitatea împrumuturilor românești.

Necesitatea scrierii acestei teze s-a impus ca urmare a constatării faptului că multe cuvinte din limba ucraineană nu sunt doar de origine slavă, ci și de alte limbi precum româna. Ne-am propus să aducem o viziune cu totul nouă asupra

împrumuturilor. Am urmărit ca scop științific să reflectăm cât mai obiectiv lexicul limbii ucrainene.

Introducere

Poporul ucrainean și cel român, sunt două popoare care au locuit în același perimetru care, au întreținut strânse legături economice, politice și culturale, religioase și militare, iar trecutul comun a lăsat adânci urme în izvoarele documentare și narrative ale celor două popoare. Problema contactului lingvistic între două limbi genealogic neînrudite, reprezintă o temă majoră de maximă actualitate. Poziționarea geografică, a facilitat numeroasele împrumuturi lingvistice în ambele direcții. Având relații strânse, Ucraina și România, de-a lungul timpului, urmând cursul firesc al evoluției limbii ucrainene a primit numeroase cuvinte din limba română, îmbogățind astfel vocabularul. Contactul lingvistic se resimte cel mai intens la nivel lexical. Aceste cuvinte au pătruns datorită statutului social, politic și istoric. Este remarcabil faptul că, studierea problematicii socio-lingvistice române din Ucraina a început în secolul al XIX-lea, însă acest subiect încă nu a fost pe deplin studiat. Problema studierii influenței românești asupra limbii ucrainene s-a aflat permanent în atenția cercetătorilor, preocupările acestora fiind reflectate în lucrări remarcabile (cf.

Burduja 2019: 498). Lucrarea de față este dedicată problemelor de dialectologie ucraineană și contactelor lingvistice între limbile ucraineană și română, este o încercare de a readuce în discuție problema cuvintelor de origine română. Vecinătatea multiseclară dintre români și ucraineni, apartenența la aceeași religie ortodoxă, multitudinea de indivizi bilingvi care la nivelul culturii populare sunt purtătorii influențelor reciproce au determinat existența multor cuvinte de mare intensitate care, au fost studiate până acum. Această temă reprezintă un interes deosebit atât pentru dialectologia și istoria limbii române, cât și pentru lexicologia și lexicografia limbii ucrainene.

În primul capitol al acestei lucrări sunt prezentate problemele generale ale cercetării etimologice ilustrate cu exemple din studii anterioare și cu noi ipoteze privitoare la originea unor cuvinte românești. În al doilea capitol ne-am propus să discutăm despre contactele româno-ucrainene, care sunt contribuțiile principale a elementelor românești din limba ucraineană, trăsăturile fonetice, căile de pătrundere a împrumuturilor, clasificarea lor atât tematică, cât și morfologică și, nu în ultimul rând, analiza întregii liste. În al treilea capitol am încercat să evidențiem împrumuturile lexicale din limba română la nivel cult și la nivel popular, împrumuturile din vorbirea curentă, împrumuturi controversate, cuvinte împrumutate prin filiera

altor limbi iar, în ultimele subcapitole am prezentat termeni și sintagme românești care apar în operele scriitorilor ucraineni.

Partea cea mai amplă a lucrării, în mod evident, sunt anexele, împărțite în: Lista alfabetică a împrumuturilor, Lista informatorilor, Date istorico-geografice despre fiecare localitate și Poze cu localitățile anchetate.

Lucrarea noastră își propune să urmărească modul în care limba română se manifestă asupra limbii ucrainene în localitățile de pe teritoriul Ucrainei. Ne-am propus să oferim o descriere cât mai amplă a contactului lingvistic româno-ucrainean. Cercetarea de față aduce în discuție un subiect pe cât de actual și de controversat, pe atât de delicat și de sensibil – problema contactelor lingvistice româno-ucrainene, respectiv efectele și consecințele acestor contacte. În lucrarea de față aplicăm, desigur, principiul etimologiei directe, iar sursa nemijlocită a împrumuturilor ucrainene studiate de noi este limba română. Ne interesează atât împrumuturile care au supraviețuit la diferite niveluri ale limbii până astăzi, cât și cuvintele formate de la aceste împrumuturi, având în vedere că ni se pare important să identificăm toate elementele actuale datorate influenței române și să determinăm locul și rolul lor în sistemul lexical ucrainean actual.

Bibliografie selectivă:

- ATSUM* = Академічний тлумачний словник української мови в 11 томах, Наукова думка, Київ, 1970-1980.
- Anton (căs. Martineac), Mihaela-Delia, *Interferențe lingvistice româno-ucrainene în localitățile din nord-estul României*, (teză de doctorat), Suceava, 2011.
- Appel, René, Muysken, Pieter, *Language Contact and Bilingualism*, Amsterdam, 2005.
- Arvinte, Vasile, *Raporturi lingvistice româno-germane. Contribuții etimologice*, Editura Egal, Bacău, 2002.
- Астаф'єва, Марія, Воронич, Ганна, *Словник гуцульських говірок Річки та Яворова*, Місто НВ, Київ-Івано-Франківськ, 2014.
- Атлас української мови*, том I (Полісся, середня Наддніпрянщина і суміжні землі), Наукова думка, Київ, 1984.
- Атлас української мови*, том II (Волинь, Наддніпрянщина, Закарпаття і суміжні землі), Наукова думка, Київ, 1988.
- Атлас української мови*, том III (Слобожанщина, Донеччина, Нижня Наддніпрянщина, Причорномор'я і суміжні землі), Наукова думка, Київ, 2001.

- Balázs, László, *Influența limbii literare asupra lexicului unui grai în condițiile bilingvismului*, Philologie II, 1968.
- Bărbulescu, Ilie, *Individualitatea limbii române și elemente slave vechi*, Editura Casa Școalelor, București, 1929.
- Bejan, Vlad, *Românii din Ucraina*, Editura PIM, Iași, 2012.
- Berneker, Erich, *Slavisches etymologisches wörterbuch*, Carl winter's universitätsbuchhandlung, Heidelberg, 1908-1913.
- Bîrleanu, Ion-Horia, *Curs de dialectologie românească. Partea I. Probleme teoretice*, Editura Universității Suceava, 2000.
- Blédy, Geza, *Influența limbii române asupra limbii maghiare. Studiu lexicologic*, (teză de doctorat), Institutul de arte grafice „Dacia Traiană”, S.A., Sibiu, 1942.
- Boboc, Paraschiva, *Cuvinte românești populare în limba bulgară*, Ovidius University Press, Constanța, 2005.
- Bodzei, Sigismund, *Interferențe lingvistice româno-ucrainene în Maramureș*, București, 1979.
- Bogdan, Damian P., *I. Despre elementele românești în limba ucrainiană. II. Despre Bolohoveni*, București, Editura Fundației Culturale Mihail Kogălniceanu, 1940 (extras din revista „Arhiva românească” tom. V. București, 1940).
- Botoș, Ion M., *Românii din Transcarpatia (Maramureșul istoric)*, Ediția a II-a, Editura Macarie, Târgoviște, 2005.

- Botoșineanu, Luminița, Tamba, Elena, Holban, Cecilia, Ichim, Ofelia, *Români majoritari/români minoritari – interferențe și coabitări lingvistice, literare și etnologice*, Editura Alfa, Iași, 2007.
- Bucă, Marin, Evseev, Ivan, *Forme verbale arhaice în graiurile bucovinene și huțule al limbii ucrainene*, SCL, 20, nr.1, 1969.
- Candrea, Ion-Aureliu, *Elemente române în limbile slavice*, în „Noua revistă română pentru politică, știință și artă”, Vol. I, 1 ianuarie 1900, nr. 8, Pasagiul Român, 20-București.
- Ciobanu, Ștefan, *Din legăturile culturale româno-ucrainene: Ioannichie Galeatovschi și literatura românească veche*, Academia Română, memoriile secțiunii literare, Seria III, Tomul VIII, Mem. 8, Monitorul oficial și imprimeriile statului imprimăria națională, Depozitul general cartea românească b-dul Academiei, 3-5 București, 1938.
- DER = Ciorănescu, Alexandru, *Dicționarul etimologic al limbii române*, Editura Saeculum I.O., București, 2001.
- Coteanu, Ion, *Formarea cuvintelor în limba română. Derivarea. Compunerea. Conversiunea*, Editura Universității din București, București, 2007.
- Cozmei (căs. Robu), Angela, *Interferențe lingvistice româno-ucrainene*, (teză de doctorat), Suceava, 2014.

- Кобилянській, Броніслав, *Діалект і літературна мова*, Радянська школа, Київ, 1960.
- Deac, Augustin, *Din istoria Ucrainei. „Țara de margine”*, Editura Europa Nova, București, 2001.
- Дзендзелівський, Йосип, *Лінгвістичний атлас українських народних говорів Закарпатської області УРСР*, Ужгород, 1958.
- Дзендзелівський, Йосип, *Вівчарська лексика говорів Закарпатської обл.*, Ужгород, 1959.
- Дзендзелівський, Йосип, *Програма для збирання матеріалів до лексичного атласу української мови*, 2-ге видання, Наукова думка, Київ, 1987.
- Dolghin, Florentina, *Ucraina*, în „Magazin istoric”, serie nouă, revistă de cultură istorică, anul XXVI, 1992, oct; nov; nr. 10 (307), nr. 11 (308).
- Drîmba, Vladimir, *Influențe românești în graiul maghiar din Valea Crișului Negru*, FD, I, 1958.
- Dumistrăcel, Stelian, *Lexic românesc. Cuvinte, metafore, expresii*, Ediția a doua cu un supliment de analiză din perspectivă pragmatică, Casa Editorială Demiurg Plus, Iași, 2011.
- ESUM = Етимологічний словник української мови*, Наукова думка (том 1-6), Київ, 1982-2012.

- Galeș, Alina, *Structuri frazeologice în română și ucraineană*, (teză de doctorat), Suceava, 2009.
- Gămulescu, Dorin, *Elemente de origine sîrbocroată ale vocabularului dacoromân*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1974.
- Gămulescu, Dorin, *Influențe românești în limbile slave de sud*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1983.
- Gămulescu, Dorin, *Împrumuturi românești și aromânești în argourile sud-slave*, în SCL, 16, nr.4, 1965.
- Geambașu, Constantin, *Omagiu profesorului Ioan Rebușapcă la 80 de ani*, Editura RCR Editorial, București, 2015.
- Герман, Костянтин, *Атлас українських говірок Північної Буковини*, Том I, видавнича спілка Час, Чернівці, 1995.
- Герман, Костянтин, *Атлас українських говірок Північної Буковини*, Том II, Словозіна, службові слова, Видавництво Прут, Чернівці, 1998.
- Ноловасі = Головач, Ніколетта, *Лексичні румунізми в українській мові на діалектному та літературному рівнях (Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук)*, Чернівці, 2012.
- Graur, Alexandru, *Fondul principal al limbii romîne*, Editura științifică, București, 1957.

- Graur, Alexandru, *Se împrumută cuvinte împrumutate* în „Probleme de lingvistică generală” Vol. VI, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1974.
- Grigore, Elena, *Stilurile funcționale ale limbii române*, Editura Larisa, Câmpulung Muscel, 2012.
- Гринчишин, Дмитро, *Лексика української мови в її зв'язках з сусідніми слов'янськими і неслов'янськими мовами*, Ужгород, 1982.
- Grosjean, Francois, *Life with two Languages. An Introduction in Bilingualism*, Harvard, 1982.
- Hallig, Rudolf, Walther von Wartburg, *Begriffssystem als Grundlage für die Lexikographie. Versuch eines Ordnungsschemas. 2.*, neu bearbeitete und erweiterte Auflage, Akademie-Verlag, Berlin, 1963.
- Haugen, Einar, *Bilingualism in the Americas: A bibliography and research guide*, University of Alabama Press, ediția a doua, Alabama, 1964.
- Herbil, Ioan, *Studii de dialectologie și toponimie ucraineană din România*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, Editura RCR Editorial, București, 2018.
- Horvath, Dumitru, *Comentarii asupra graiurilor ucrainene din R.S. România*, SA, 2, 1973.

- Hrenciuc, Daniel, *Provocările vecinătății. Ucrainenii Bucovineni în Regatul României Mari (1918-1940). Contribuții*, Tipo Moldova, Iași, 2010.
- Hristea, Theodor, *Etimologia multiplă internă*, în LR, Extras, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 5, anul XX, 1971.
- Hristea, Theodor, *Probleme de etimologie. Studii. Articole. Note*, Editura Științifică, București, 1968.
- Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana, *Probleme de dialectologie română*, Universitatea din București, Facultatea de limbă și literatură română, Catedra de istoria limbii române, Centrul de multiplicare al Universității din București, 1973.
- Iordan, Iorgu, *Influențe rusești asupra limbii române*, în CV, I, nr.4, Editura Academiei R.P.R., București, 1949.
- Iordan, Iorgu, *Lingvistica romanică. Evoluție. Curente. Metode*, Editura Academiei Republicii Populare Romîne, București, 1962.
- Iordan, Iorgu, *Toponimia romînească*, Editura Academiei Republicii Populare Romîne, București, 1963.
- Iordan, Iorgu, *Bilingvism în domeniul romanic* în SCL, XXIV, 2, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1973.

- Iorga, Nicolae, *Legăturile românilor cu rușii apuseni și cu teritoriul zis ucrainean*, Analele Academiei Române. Memoriile secțiunii istorice, București, 1916.
- Iorga, Nicolae, *Românii de peste Nistru*, Tipografia ziarului „Neamul românesc”, Iași, 1918.
- Iorga, Nicolae, *Ucraina moldovenească*, Extras din Analele Academiei Române, Iași, 1 februarie 1913.
- Исторія міст і сіл Української РСР в 26 томах, Вінницька область*, Інститут історії академії наук УРСР, Київ, 1972.
- Исторія міст і сіл Української РСР в 26 томах, Закарпатська область*, Інститут історії академії наук УРСР, Київ, 1969.
- Исторія міст і сіл Української РСР в 26 томах, Івано-Франківська область*, Інститут історії академії наук УРСР, Київ, 1971.
- Исторія міст і сіл Української РСР в 26 томах, Одеська область*, Інститут історії академії наук УРСР, Київ, 1969.
- Исторія міст і сіл Української РСР в 26 томах, Тернопільська область*, Інститут історії академії наук УРСР, Київ, 1973.
- Исторія міст і сіл Української РСР в 26 томах, Чернівецька область*, Інститут історії академії наук УРСР, Київ, 1969.

- Ivănescu, Gheorghe, *Istoria limbii române*, Editura Junimea, Iași, 1980.
- Király, Francisc, *Contacte lingvistice. Adaptarea fonetică a împrumuturilor românești de origine maghiară*, Editura Facla, Timișoara, 1990.
- Лазаренко, Любов, *Лексична інтерференція в усному румунському мовленні в Україні (лінгвістичний та соціолінгвістичний аспекти)*, Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук, Київ, 1997.
- Ласло, Магдалена, *До питання про українсько-румунські зв'язки у другій половині XIX століття*, „УІЖ”, Київ, 1962.
- Lászlo-Kučiuk, Magdalena, *Exotica limitrofă, Studii comparate româno-ucrainene*, Editura Kriterion, București, 1997.
- Lászlo-Kučiuk, Magdalena, *Relațiile literare româno-ucrainene în secolul al XIX-lea și la începutul secolului al XX-lea curs special*, Centrul de multiplicare al Universității din București, 1974.
- Lobiuc, Ioan, *Contactele dintre limbi, Vol. I: Istoricul teoriilor și metodologiilor*, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2004a.
- Lobiuc, Ioan, *Contactele Lingvistice Ucraino-Române*, Editura Universității Alexandru Ioan Cuza, Iași, 2004b.

- Lobiuc, Ioan, *Împrumuturi românești în zoonimia huțulă. Anuar de Lingvistică și Istorie Literară XXII*, Editura Academiei, Iași, 1971.
- Lobiuc, Ioan, *Interacțiuni lexicale și fonetice ucraino-române (I) în SCL, Extras, Nr. 4, Anul XXIV*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1973.
- Magocsi, Paul Robert, *A history of Ukraine*, University of Washington Press, Seattle, 1996.
- Mangiulea, Mariana, *Împrumuturi lexicale românești în limba bulgară literară*, Editura Universității din București, București, 2000.
- Marin, Maria, Mărgărit, Iulia, Neagoe, Victorela, Pavel, Vasile, *Graiuri românești din Basarabia, Transnistria, Nordul Bucovinei și Nordul Maramureșului. Texte dialectale și glosar*, Editura Academiei Române, București, 2000.
- Марунчак, Михайло, *Українці в Румунії, Чехо-Словаччині, Польщі, Югославії, Вінніпег, Канада*, Загальна бібліотека, 1969.
- MDA = Mic dicționar academic*, redactori responsabili: acad. Sala, Marius, Dănăilă, Ion, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2010.

- Mihăescu, Haralambie, *Influența grecească asupra limbii române până în secolul al XV-lea*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1966.
- Mihăilă, Gheorghe, *Contribuții la studiul cuvintelor de origine autohtonă în limba română*, Editura Academiei Române, București, 2010.
- Mihăilă, Gheorghe, *Împrumuturi vechi sud-slave în limba română. Studiu lexico-semantic*, Editura Academiei Republicii Populare Române, București, 1960.
- Mihăilă, Gheorghe, *Problemele atlasului comun al limbilor slave*, în SCL, IX, 1958.
- Mihăilă, Gheorghe, *Studii de lingvistică și filologie*, Editura Facla, Timișoara, 1981.
- Mihăilă, Gheorghe, *Studii de lexicologie și istorie a lingvisticii românești*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1973.
- Mihăilă, Gheorghe, *Observații asupra influenței ruse în vocabularul limbii române contemporane*, în LR, III, nr.3, 1954.
- Mihăilă, Gheorghe, *O sută de ani de studii slavo-române de la Universitatea din București în „Romanoslavica” XXIX*, București, 1991.
- Miklosich, Franz, *Die slavischen Elemente im Rumunischen*, Kaiserliche Akademie der Wissenschaften, Viena, 1860.

- Miklosich, Franz, *Etymologisches Wörterbuch der slavischen sprachen*, Wilhelm Braumüller, Wien, 1886.
- Miklosich, Franz, *Über die Mundarten und die Wanderungen der zigeuner Europa's V*, Wien, 1875.
- «Мовознавство 1», січень-лютий 1973, Видавництво Наукова Думка, Київ.
- Munteanu, Eugen, *Introducere în lingvistică*, Editura Polirom, Iași, 2005.
- Munteanu, Lucia-Gabriela, *Câmpul semantic „drum” în limba română*, (teză de doctorat), Iași, 2001.
- Musteață, Sergiu, *Noi despre vecini și vecinii despre noi*, Editura Cetatea de scaun, Târgoviște, 2018.
- Nestorescu, Virgil, *Cercetări etimologice*, Univers Enciclopedic, București, 1999.
- Nestorescu, Virgil, *Contacte lingvistice interbalcanice. Elemente românești în limba bulgară*, Editura Univers enciclopedic, București, 2002.
- Nestorescu, Virgil, *Din viața cuvintelor românești*, Editura Academiei Române, București, 2006.
- Nestorescu, Virgil, *Cuvinte de origine română în graiurile bulgărești*, în SCL, Editura Academiei Republice Socialiste România, București, XXIV, 2, 1973.

- Nistor, Ion, *Problema ucraineană în lumina istoriei*, Editura Glasul Bucovinei, Cernăuți, 1934.
- Nistor, Ion, *Românii și rutenii din Bucovina. Studiu istoric și statistic*. Ediție anastatică, Iași: Do-MinoR, 2001.
- Osman Zavera, Maria, *Raporturi lingvistice româno-bulgare. Cuvinte de origine română în graiurile limbii bulgare*, Editura Universității din București, București, 2002.
- Pál, Enikő, *Influența limbii maghiare asupra limbii române. Perioada veche*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2014.
- Pascu, Giorge, *Rumänische elemente in den Balkansprachen*, Genève, Leo S. Olschki-Editeur, 1924.
- Pașca, Ștefan, *Glosar dialectal. Alcătuit după material lexical cules de corespondenți din diferite regiuni*, Cultura națională, București, 1928.
- Pavliuc, Nicolae, *Curs de gramatică istorică a limbii ucrainene, Partea I, Introducere. Noțiuni de dialectologie ucraineană. Fonetică. Morfologie*, Editura Didactică și pedagogică, București, 1964.
- Pătruț, Ioan, *Împrumuturi prin filieră*, în CL, 10, nr.2, Editura Academiei, Cluj-Napoca, 1965.
- Pătruț, Ioan, *Onomastica românească*, Editura științifică și enciclopedică, București, 1980.

- Pătruț, Ioan, *Despre vechea influență slavă din limba română. Probleme de metodă și terminologie*, în CL, XVI, 2, Editura Academiei, Cluj-Napoca, 1971.
- Pătruț, Ioan, *Nume de persoane și nume de locuri românești*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1984.
- Pătruț, Ion, *Raporturi fonetice ucraino-române*, în DR, Volumul XI, Tipografia „Cartea Românească”, Cluj, 1948.
- Petrovici, Emil, *Studii de dialectologie și toponimie*, Editura Academiei RSR, București, 1970.
- Petrovici, Emil, *Influența slavă asupra sistemului fonemelor limbii române*, Societatea de Științe Istorice și Filologice, București, 1956.
- Petrovici, Emil, *Elemente slave din limba română-mărturie a legăturii istorice dintre poporul nostru și poporul rus*, în LR, I, 1952, nr.1.
- Petrovici, Emil, *Note slavo-române II*, Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul”, 1938-1941.
- Pînzariu, Cătălina Iuliana, *Istoria elementelor lexicale cu etimologie multiplă*, în „Philologica Jassyensia”, Anul X, Nr. 1 (19), 2014, Supliment, Editura Tracus Arte, București, 2014.
- Plokhyy, Serhii, *Porțile Europei. O istorie a Ucrainei*, Editura Trei, București, 2018.

- Plurilingvism și interculturalitate. Stelian Dumistrăcel-75*, 28/2012, în SCL, Seria Filologie, Editura Alma Mater, Bacău, 2012.
- Poghirc, Cicerone, *Probleme actuale ale etimologiei românești*, în LR, XVII, nr.1, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1968.
- Попеску, Иван, *Румунські елементи в українській мові*, Чернівці, Видавництво Рута, 2007.
- Popescu, Ion, *Împrumuturi lexicale recente*, în IL, 16, nr.8, 1965.
- Popescu-Sireteanu, Ion, *Glosar dialectal din Bucovina și Moldova*, Editura Printis, Iași, 2013.
- Попов, Павло, *З історії українсько-румунських літературних зв'язків*, Вісник, Київ, 1956.
- Програма для збирання матеріалів до діалектологічного атласа українських говорів закарпатської області УРСР*, Ужгородський державний університет, Кафедра української мови, Ужгород, 1960.
- Puiu, Tiberius, *Ucraina și ucrainenii, schiță istorică*, Editura Mustang, București, 1999.
- Pușcariu, Sextil, *Limba română. I. Privire generală*, Editura Fundația pentru Literatură și Artă Regele Carol II, București, 1940.

- Reguș, Corneliu, *Graiul ucrainean din Ipotești-Suceava*, în „Studii de Slavistică”, Vol. 1, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1969.
- Reguș, Corneliu, *Forme verbale arhaice în graiurile bucovinene și huțule ale limbii ucrainene*, în SCL, 20, nr.1, Editura Academiei, București, 1969.
- Регуш, Корнелій, *Українці в Румунії*, Видавництво RCR Editorial, Бухарест, 2017.
- Reinheimer Rîpeanu, Sanda, *Derivat sau împrumut?*, în SCL, nr. 1-6, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, iulie-august 1989.
- Robciuc, Ion, *Elemente românești în ucraineană. Contribuție la studiul contactelor lingvistice*, București, 1971.
- Robciuc, Ion, *Raporturile lingvistice româno-ucrainene, Elemente românești în ucraineană*, Editura Mustang, București, 1996.
- Robciuc, Ion, *Studii și Articole*, Editura Mustang, București, 1999.
- Robciuc, Ion, *Cuvinte de origine românească într-un dicționar dialectal ucrainean* în SCL, Editura Academiei Republice Socialiste România, București, XXIV, 1, 1973.
- Rosetti, Alexandru, *Istoria limbii române. IV. Româna comună. V. Limbile vecine: maghiara, ucraineană, polonă, slovacă*,

- albaneza, bulgara, sârbo-croata. Expansiunea limbii române*, București, 1966.
- Rudnyc'kyj, Jaroslav B., *An etymological dictionary of the Ukrainian language*, Volume I (A-Г), Ukrainian free Academy of Sciences Uvan, Inc., Winnipeg, 1962-1972.
- Rudnyc'kyj, Jaroslav B., *An etymological dictionary of the Ukrainian language*, Volume II (Д-Ь), Published jointly by Ukrainian Mohylo-Mazepian Academy of Sciences and Ukrainian language association, Distributor: University of Ottawa Press, 1982.
- Sala, Marius, *Limbi în contact*, Editura Enciclopedică, București, 1997.
- Sala, Marius, Ioana, Vintilă-Rădulescu, *Limbile lumii. Mică enciclopedie*, Editura științifică și academică, București, 1981.
- Sala, Marius, Avram, Mioara, et alii, *Enciclopedia limbii române*, Univers Enciclopedic, București, 2001.
- SBG = Словник буковинських говірок*, Рута, Чернівці, 2005.
- Scriban, August, *Dicționarul limbii românești etimologii, înțelesuri, exemple, citațiuni, arhaizme, neologizme, provincializme*, Institutul de Arte Grafice Presa Bună, Iași, 1939.

- SCS* = *Словар чужих слів*, 12.000 слів чужого походження в українській мові, Кузель, Зекон, Чайковський, Микола, Руска Рада, Чернівці, 1910.
- Семчинський, Станіслав, *Семантична інтерференція мов*, Вища школа, Київ, 1974.
- Семчинський, Станіслав, *Лексические заимствования из русского и украинского языков в румынском языке*, Автореферат диссертации на соискание учёной степени кандидата филологических наук, Киев, 1958.
- Семчинський, Станіслав, *Українсько-румунські мовні контакти*, Київ, 2007.
- Словник іншомовних слів*, за редакцією О.С. Мельничука, Українська радянська енциклопедія, Київ, 1985.
- Словник українських говірок Карпатського регіону*, пояснення та походження слів, укладач Дмитро Савчук, «Писаний камінь», Київ-Косів, 2012.
- Словник українських говорів Одещини*, близько 5000 слів, за редакцією О.І. Бондаря, Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, Одеса, 2010.
- Stati, Sorin, *Cuvinte românești – o poveste a vorbelor*, Editura științifică, București, 1964.
- Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства (Збірник наукових праць)*, Випуск 10, Ужгород, 2006.

- Suciu, Emil, *Influența turcă asupra limbii române, Volumul I, Studiu monografic*, Editura Academiei Române, București, 2009.
- Suciu, Emil, *Influența turcă asupra limbii române, Volumul II Dicționarul cuvintelor de origine turcă*, Editura Academiei Române, București, 2010.
- Szász, Ștefan, *Interferență și transfer în bilingvismul român-maghiar din Uriu*, Vol. I-III, Editura CLUSIUM, Cluj-Napoca, 2008.
- Șandru, Vasile, *Relațiile româno-ucrainene: scurtă privire asupra istoriei Ucrainei în „Glasul Bucovinei”*. Revistă trimestrială de istorie și cultură. Cernăuți-București. 1-2/2002. Anul IX. Nr. 33-34.
- Sharovolsky = Шаровольский, Іван, *Румунські запозичені слова в українській мові*, Київ, 1929.
- Șeiciuc, Adrian, *Problema ucraineană în Bucovina Sudică, acum cu abordarea și a unor aspecte colaterale; punctul nostru de vedere*, Bucovina sudică, Suceava, 2013.
- Talmacec, Natalia, *„Românii din Ucraina” asimilați sau protejați ca minoritate?*, Editura România pur și simplu, București, 2004.

- Ткач, Людмила, *Українська літературна мова на Буковині в кінці XIX – на початку XX ст.*, Частина перша, Матеріали до словника, Рута, Чернівці, 2000.
- Vascenco, Victor, *Probleme de terminologie lingvistică*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1975.
- Васченко, Василь, *Восточнославянские заимствования в румынском языке*, Автореферат диссертации на соискание учёной степени кандидата филологических наук, Ленинград, 1958.
- Vișovan, Ștefan, *Interferențe româno-ucrainene în toponimia Maramureșului*, Editura Umbria, Baia Mare, 2001.
- Vrabie, Emil, *Influența limbii române asupra graiurilor rusești din R.P.R.*, în SCL, XI, 1960, nr.4.
- Vrabie, Emil, *Elemente de origine slavă din limba română și folosirea lor în predarea limbii ruse*, Rred, IX, 1960, nr.5.
- Vrabie, Emil, *Elemente lexicale românești în ucraineană. (Pe baza dicționarului etimologic al limbii ucrainene de J.B. Rudnyc'kyj) (cu o bibliografie și un rezumat în rusă)*, AUBLS, 21, 1973.
- Vrabie, Emil, *Influența limbii române asupra limbii ucrainene (morfologie și lexic; cu 4 hărți în text)*, RSL, XIV, 1967.
- Weinreich, Uriel, *Limbi în contact. Constatări și probleme*, Editura Universității Transilvania, Brașov, 2013.